

Рожков Ю. Г.,

асистент кафедри романо-германських мов і перекладу
Національного університету біоресурсів і природокористування України

КОРПУСНИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Анотація. Стаття присвячена корпусному аналізу термінології ветеринарної медицини. Терміни було відібрано шляхом аналізу сучасних словників і довідників, що спеціалізуються на термінології ветеринарної медицини.

Мегакорпус Corpus of Contemporary American English (COCA) було обрано для проведення аналізу вищевказаних термінів, оскільки це є найоб'ємніший і найсучасніший безкоштовний мегакорпус текстів англійською мовою. Результати проведеного аналізу можуть бути використані під час роботи з ветеринарними спеціалізованими текстами та у викладанні іноземної мови.

Ключові слова: корпус, корпусний аналіз, ветеринарна термінологія, когнітивістика.

Постановка проблеми. Актуальність когнітивних досліджень зростає у процесі звернення до недостатньо досліджених або взагалі невивчених у лінгвістичному аспекті термінологій. До останніх належить термінологія ветеринарної медицини, яка обслуговує галузь науки, що активно розвивається. Основний розділ ветеринарної медицини складає анатомія, концептосфера якого, як і термінологія, що її представляє, має гетерогенний характер, тобто формується на основі взаємодії різних наукових галузей, з одного боку, а з іншого – таких наук, як біологія, хімія, медицина.

Сьогодні дедалі більше досліджень пов'язують рішення різноманітних питань мовознавства з вивченням когнітивної діяльності людини. В еволюції лінгвістичного знання когнітивізм, на думку деяких дослідників, є «третьою науковою парадигмою в історії мовознавства після порівняльно-історичної та структуральної парадигми і, як будь-яка нова система вивчення мовних явищ, вона не заперечує нічого з дослідженого в лінгвістиці раніше, але інтегрує всі отримані знання, виводячи його на новий, більш високий, пояснювальний рівень» [1, с. 47].

Когнітивний підхід до мови, який отримав також назву антропоцентричного, відкриває «широкі перспективи бачення мови у всіх її різноманітних зв'язках із людиною, з її інтелектом і розумом, зі всіма мисленневими та пізнавальними процесами, які нею виконуються, й тими механізмами та структурами, що лежать в його основі [2, с. 54]. Когнітивні аспекти дослідження, характерні для сучасної лінгвістики, особливо цікаві для термінології, де за кожним терміном стоїть чітка, точна структура знання [3, с. 125].

Особливість сьогоденної ветеринарної наукової парадигми полягає в тому, що в ній поєднуються як традиційні, які мають багаторічну історію, способи пізнання, так і найсучасніші, інструментальні та точні методи дослідження. Історично ветеринарна медицина являє собою давно сформовану галузь знань, яка протягом усього свого існування була зосереджена на одному й тому самому об'єкті – хворій тварині та її власнику. Ця особливість зумовлює кумулятивний характер ветеринарного знання, оскільки ветеринарія не відкидає, а зберігає, поглиблює та трансформує накопичені в процесі свого розвитку етапи пізнання, які відображаються, зокрема, у ветеринарній

термінології. Усе це визначає постійне поновлення, розвиток і поповнення ветеринарної терміносистеми та є передумовою дослідницької уваги до розвитку мовного знака у ветеринарному дискурсі [4, с. 121].

Мова ветеринарної медицини є однією з найдавніших і соціально значущих сфер людської діяльності, проте нині немає робіт, які б були присвячені аналізу сучасного стану ветеринарної термінології, тоді як її арсенал постійно поповнюється. Упорядкування англійської ветеринарної терміносистеми з позиції фреймової семантики визначає актуальність нашого дослідження.

Метою статті є аналіз корпусу термінології ветеринарної медицини.

Виклад основного матеріалу. Корпусна лінгвістика сформувалась у самостійний науковий напрям, досягнення якого знаменують новий етап у розвитку наукової думки. У сучасній лінгвістиці помітна тенденція створення об'ємних корпусів текстів, що підтверджуються великими науково-дослідницькими проєктами.

Використання аналізу величезного письмового та усного мовного матеріалу із залученням комп'ютера поряд з іншими методами дослідження дає змогу забезпечити комплексний підхід до проблем лінгвістики. Як вважає О.В. Князева, «такий аналіз забезпечує нові дані з параметрів частотності та спільної зустрічальності мовних одиниць, оскільки дані подібного роду не могли бути отримані шляхом інтроспекції або опитування інформантів» [5, с. 58]. Усе вищесказане свідчить про актуальність використання корпусної лінгвістики в дослідженні близькості значення слів.

С.В. Лебедева зазначає, що зрозуміти природу лексичних одиниць можна лише на основі вивчення людини та її картини світу. Ми вважаємо, що національний корпус мови є «відображенням» або «дзеркалом» цієї картини, дає можливість досліднику заглянути в різні мовні ситуації («картини світу») багатьох тисяч людей.

Багато дослідників відзначають особливу цінність використання аналізу реально спожитого мовного матеріалу. М.Л. Мерфі розділяє таку думку та підкреслює, що корпус є незрівнянно корисним джерелом інформації про близькість значення слів [8, с. 7], який дає змогу проаналізувати кількісні та якісні аспекти слововживань, що належать до різних ситуацій і жанрів.

Це дає можливість стверджувати, що ті чи інші близькі за значенням слова є більш частотними в контекстах різного походження. Наприклад, слова ДУША, СЕРЦЕ будуть входити в різні розділи в газетних текстах і любовних романах, науковій прозі й так далі.

Як зазначає О.В. Князева, корпусний аналіз часто дає непередбачувані результати. Наприклад, слово PIRATE в корпусі зустрічається частіше в значенні «викрадач інтелектуальної власності», ніж у первинному значенні – «морський розбійник»

[1, с. 61]. Однак значний обсяг даних дає змогу зробити достовірне припущення про сучасний стан мови.

Під час роботи з великим корпусом лексикографі доходить висновку про неможливість чіткого визначення меж слова, оскільки беруться до уваги не окремі слова, а саме лексичні блоки. М.Л. Мерфі зазначає, що це, ймовірно, стосується і синонімів, оскільки схожість виявляється не між окремими словами, а між синонімічними блоками, у які об'єднуються лексичні одиниці. Складність і неясність явища синонімії, яке досі не має свого несуперечливого визначення, нескінченні роздуми про способи класифікації та описи близьких за змістом понять свідчать про те, що, ймовірно, саме сучасні корпуси даних про використання мови наближають дослідника до того, які знання визначають схожість значень слів у людини [2, с. 96].

Такий погляд узгоджується з думкою Д. Байбера, який відзначає, що слова *big*, *large*, *great* є квазісинонімами (*near synonymous in isolation*), мають тенденцію поєднуватися з різними словами в різних жанрах. Далі він продовжує: «у мові багато близьких за змістом понять, словники характеризують їх як тотожні або близькі за значенням, проте вони вживаються по-різному в різних жанрах» [3, с. 43]. Вивчення їх уживання та розподілу в корпусі дає змогу визначити стійкі словосполучення, у які входять синоніми, їх залежність від контексту, частотність у різних жанрах.

У нашій роботі як матеріал для аналізу ми використовуємо ряд найменувань, що позначають методи консервативного лікування у ветеринарній медицині: *Vitamin Therapy*, *Drug Therapy*, *Radiotherapy*, *Chemotherapy*, *Laser Therapy*. Результати дослідження відображаються на рисунках нижче.

Vitamin therapy

Corpus of Contemporary American English			
SEARCH	CHART		

[CHANGE TO HORIZONTAL CHART](#)

SECTION (CLICK FOR SUB-SECTIONS) (SEE ALL SECTIONS AT ONCE)	FREQ	SIZE (M)	PER MIL
SPOKEN	2	116.7	0.02
FICTION	0	111.8	0.00
MAGAZINE	7	117.4	0.06
NEWSPAPER	0	113.0	0.00
ACADEMIC	2	111.4	0.02

Drug therapy

Corpus of Contemporary American English			
SEARCH	CHART		

[CHANGE TO HORIZONTAL CHART](#)

SECTION (CLICK FOR SUB-SECTIONS) (SEE ALL SECTIONS AT ONCE)	FREQ	SIZE (M)	PER MIL
SPOKEN	46	116.7	0.39
FICTION	9	111.8	0.08
MAGAZINE	125	117.4	1.07
NEWSPAPER	26	113.0	0.23
ACADEMIC	132	111.4	1.18

Radiotherapy

Corpus of Contemporary American English			
SEARCH	CHART		

[CHANGE TO HORIZONTAL CHART](#)

SECTION (CLICK FOR SUB-SECTIONS) (SEE ALL SECTIONS AT ONCE)	FREQ	SIZE (M)	PER MIL
SPOKEN	4	116.7	0.03
FICTION	1	111.8	0.01
MAGAZINE	42	117.4	0.36
NEWSPAPER	4	113.0	0.04
ACADEMIC	579	111.4	5.20

Chemotherapy

Corpus of Contemporary American English			
SEARCH	CHART		

[CHANGE TO HORIZONTAL CHART](#)

SECTION (CLICK FOR SUB-SECTIONS) (SEE ALL SECTIONS AT ONCE)	FREQ	SIZE (M)	PER MIL
SPOKEN	649	116.7	5.56
FICTION	178	111.8	1.59
MAGAZINE	1,016	117.4	8.66
NEWSPAPER	694	113.0	6.14
ACADEMIC	722	111.4	6.48

Laser therapy

Corpus of Contemporary American English			
SEARCH	CHART		

[CHANGE TO HORIZONTAL CHART](#)

SECTION (CLICK FOR SUB-SECTIONS) (SEE ALL SECTIONS AT ONCE)	FREQ	SIZE (M)	PER MIL
SPOKEN	1	116.7	0.01
FICTION	0	111.8	0.00
MAGAZINE	25	117.4	0.21
NEWSPAPER	1	113.0	0.01
ACADEMIC	25	111.4	0.22

В основу нашого дослідження було покладено методіку Д. Вебера. Матеріалом для роботи став *Corpus of Contemporary American English (COCA)*, що представляє собою величезний масив слів, який був створений у 2000–2003 рр. на основі текстів журналу *Times* із 1923 р. Корпус містить 160 тисяч текстів, що дорівнює 60 мільйонам слів, виявлених за рік із 1990 по 2011 рр.

Висновки. Порівняльний аналіз із вищевказаних таблиць дає змогу зробити висновок, що терміни *laser therapy* та *vitamin therapy* є найспецифічнішими та зустрічаються лише в розділах *academic* (академічний) і *magazine* (журнальний). До менш специфічних можна віднести ветеринарні терміни *radiotherapy*, який 4 рази зустрічається в розмовній англійській мові та 1 раз – у газетній. Найчастіше вживаними виявились *chemotherapy* та *drug*

therapy. Ветеринарний термін *chemotherapy* зустрічається в усіх підрозділах корпусу американської англійської мови.

Найчастіше він вживається в академічному та журнальному розділах, проте, на відміну від інших термінів, він часто вживається в інших розділах, наприклад у *розмовному* – 649; *художньому* – 178; *газетному* – 694. Термін *drug therapy* мав, порівняно з терміном *chemotherapy*, нижчий рівень специфічності.

Робота з корпусом даних дає досліднику можливість не тільки проглянути частотність вживання слова, але й побачити на екрані моніторі всі випадки вживання цього слова, що входить у корпус, вибравши на власний розсуд усі можливі критерії пошуку.

Література:

1. Князева Ю.О. Корпусная лингвистика как метод исследования синонимического варьирования. Теория языка и межкультурная коммуникация. Межв. сб. научных трудов / Отв. ред. Т.Ю. Сазонова. Курск: КГУ, 2007. С. 45–52.
2. Mouton D. Cognitive Linguistics: Basic Readings. Berlin: Mouton Reader, 2006. 487 p.
3. Biber D., Conrad S., Reppen R. Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. 300 p.
4. Murphy M.L. Semantic Relations and the Lexicon. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 292 p.
5. Rozhkov Yu.. Development of professional competence in students of higher educational institutions majoring in agrarian sciences. Euromentor Journal. 2017. № 8.3. P. 96–102.
6. Edward B., Anthony A. Black's Veterinary Dictionary. London: Bloomsbury, 2015. 514 p.
7. Studdert V.P., Gay C.C., Blood D.C. Saunders Comprehensive Veterinary Dictionary. 4th ed. London: Elsevier Ltd., 2012. 508 p.
8. Рожков Ю.Г. Лінгвокогнітивний підхід до вивчення термінології ветеринарної медицини. Рекомендовано до друку вченою радою

- Національного університету «Острозька академія»(протокол № 2 від 31 серпня 2017 р.) Збірник затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 22 грудня 2016 р. № 1604. 2017. 75 с.
9. Рожков Ю.Г. Основные характеристики английской ветеринарной терминологии. Наука через призму времени. 2017 № 8: С. 56–59.

Рожков Ю. Г. Корпусный анализ терминов ветеринарной медицины

Аннотация: Статья посвящена корпусному анализу терминологии ветеринарной медицины. Термины были отобраны путем анализа современных словарей и справочников, специализирующихся на терминологии ветеринарной медицины.

Мегакорпус Corpus of Contemporary American English (COCA) был выбран для проведения анализа вышеуказанных сроков, поскольку это самый объемный и самый современный бесплатный мегакорпус текстов на английском языке. Результаты проведенного анализа могут быть использованы при работе с ветеринарными специализированными текстами и в преподавании иностранного языка.

Ключевые слова: корпус, корпусный анализ, ветеринарная терминология, когнитивистики.

Rozhkov Y. Corpus analysis of veterinary terms

Summary. Article investigates corpus analysis of veterinary terms. The terms were selected by means of analysis of modern vocabularies and manuals, specializing on veterinary terminology.

Megacorporus Corpus of Contemporary American English (COCA) was chosen to carry out the analysis mentioned above since it the most extent and modern free megacorporus of English texts. The results of the research can be used with specialized veterinary texts and at teaching English language.

Key words: corpus, corpus analysis, veterinary terminology, cognitive linguistics.